

การกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

Repeated Offending of Jail Inmates in Maha Sarakham Provincial Prison

วีระชัย เหล่าลิ่งอินทร์¹ เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ² สุวกิจ ศรีปัดถา³ และพัชนี บุระพันธ์⁴

Weerachai Lholong-in,¹ Kriangsak Praiwan,² Suwakit Sripathar³ and Phatchanee Buraphan⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่ผู้ต้องขังทำผิดซ้ำ **ประการที่สอง** เพื่อเปรียบเทียบการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกัน และ**ประการที่สาม** เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ประกอบด้วยผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 69 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลแสดงเป็นค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Independent sample) และ F-test (One Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ร้อยละ 53.60 เป็นเพศชาย ร้อยละ 86.96 โสด ร้อยละ 50.70 จบมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 30.40 กระทำความผิดจำนวน 2 ถึง 8 ครั้ง เป็นผู้ติดคุกซ้ำ 2,3,4 และครั้งที่ 8 ร้อยละ 56.50, 17.40, 11.60, 4.30 และ 10.1 ตามลำดับ ระยะเวลาต้องโทษจำคุก น้อยกว่า 1 ปี, 1-5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 4.30, 60.90 และ 34.70 ตามลำดับ ก่อนต้องโทษประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 71.00 ฐานะทางครอบครัว ระดับปานกลาง ร้อยละ 72.50 อาศัยอยู่กับบิดา มารดา ร้อยละ 56.50 และอยู่ในหมู่บ้านชนบท ร้อยละ 47.80

2. สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำที่ผู้ต้องขังทำผิดซ้ำ 3 อันดับแรก คือ **เศรษฐกิจของครัวเรือน** มีรายได้ต่ำ รายได้ไม่แน่นอนจากการรับจ้างทั่วไป **สภาพทางกายภาพของครอบครัว** ส่วนใหญ่เป็นโสดอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และ**สิ่งแวดล้อมชุมชนที่อยู่อาศัย** มีแนวโน้มการพึ่งพาอาศัยตามรูปแบบดั้งเดิมของชาวชนบทในชุมชนปัจจุบันน้อยลงทั้งชุมชนในชนบทและในเมือง ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง พบว่า ระดับการศึกษา และจำนวนครั้งที่กระทำความผิด มีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ต้องขังที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ฐานะทางครอบครัว บุคคลที่ดูแลก่อนต้องโทษและสภาพแวดล้อมในชุมชนแตกต่างกันมี การกระทำความผิดซ้ำไม่แตกต่าง

4. แนวทางในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ควรมีการจัดโครงการ กิจกรรมฝึกอบรม เพื่อพัฒนาสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง การฝึกอาชีพภายในเรือนจำควรตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริงหลังพ้นโทษ และควรมีเยี่ยมบ้านเพื่อติดตามพฤติกรรมของผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ

คำสำคัญ : การกระทำความผิดซ้ำ ผู้ต้องขัง

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² วท.ด. (พืชไร่) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์) รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รับต้นฉบับ 6 มกราคม 2552 รับลงพิมพ์ 21 มกราคม 2552

ABSTRACT

The purposes of this research were to: firstly, study the environment of jail inmates who committed repeated offending; secondly, compare repeated offending committed by inmates who had different personal characteristics; and thirdly, study approaches of prevention and solving of inmates' repeated offending. The sample, purposively selected, comprised 69 prisoners who had committed repeated offending in Maha Sarakham Provincial Prison. The research instruments consisted of a 5-level rating scale questionnaire and an in-depth interview. The data analysis employed frequency, percentage, means, and standard deviation. The testing of hypothesis employed t-test (independent sample) and F-test (One-way ANOVA).

The results of the research are as follows:

1. The jail inmates who committed repeated offending in Maha Sarakham Provincial Prison were 26 - 30 years old, of whom 53.60% were male, 86.96% were single, 50.70% had completed lower secondary education, 30.40% committed an offence for 2 to 8 times. Inmates who were imprisoned for the second, third, fourth, and eighth time made up 56.50%, 17.40%, 11.60%, 4.30% and 10.10% respectively. The length of imprisonment which was less than 1 year, 1-5 years, and more than 5 years made up 4.30%, 60.90%, and 34.70%, respectively. Prior to imprisonment, 71.00% had held temporary hired jobs, 72.50% were from economically middle-level families, 56.50% lived with parents, and 47.80% lived in rural villages.
2. The top 3 environments outside the prison that the inmates who committed repeated offending had lived were: **the household's economical status** - their families had low incomes and the incomes were not certain, due to the nature of temporary hired jobs; **the family's physical conditions** - most inmates had been single and had lived with parents; and **the community environment** - there had been a trend that the mutually dependent rural life style would be seen less and less in both the rural and the urban communities.
3. In the comparison of the repeated offending it was found that the level of education and how many times the offences were committed affected repeated offending differently with statistical significance at the level of .05. Meanwhile, the inmates with different gender, age, marital status, length of imprisonment, occupation before imprisonment, family status, guardians before imprisonment, and community environment, did not make any difference in repeated offending.
4. Approaches of prevention and solving of inmates' repeated offending were suggested as follows: projects with training activities aiming at spiritual development should be provided; career training in the prison should meet the needs of the inmates and the inmates can really make a living with that career after they are set free; aftercare programs should be carried out.

Keywords : Repeated offending, Jail inmate

บทนำ

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยวิธีการลงโทษจำคุก เป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษในหลายประการด้วยกัน ตั้งแต่การแก้แค้นทดแทน การข่มขู่ยับยั้ง ทั้งแบบทั่วไป คือ การลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อยับยั้งมิให้ผู้อื่น กระทำตามและเกรงกลัวที่จะกระทำผิด รวมทั้งการข่มขู่ยับยั้ง เฉพาะรายซึ่งการลงโทษตัวผู้กระทำผิดโดยตรง เพื่อให้ เกิดความเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิดอีกในอนาคต ขณะเดียวกันการจำคุกยังเป็นการตัดโอกาสในการกระทำความผิด โดยแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคม เพื่อมิให้สามารถก่อความ เดือดร้อนต่อสังคมได้อีก แต่การแยกผู้กระทำผิดออกจาก สังคมโดย วิธีการจำคุกนั้นเป็นเพียงการแยกออกจากสังคม ชั่วคราว ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำ จึงเป็นการ เปลี่ยนแปลงจากวิธีการที่เน้นเพียงการควบคุมอย่างเดียวให้ มี การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเข้าไปด้วย และถือเป็นภารกิจ สำคัญที่กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำแผนทิศทางการของกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2546-2550) โดยมีพันธกิจ (Mission) ที่สำคัญ 2 ประการด้วยกัน ได้แก่ 1. การควบคุมผู้ต้องขัง อย่างมีอาชีพ 2. แก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมนิสัย ให้เป็นพลเมือง ที่มีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ (ศูนย์วิจัยและพัฒนา ระบบงานราชทัณฑ์, 2548 : 1) เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการแก้ไข เปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมนิสัยให้เป็นบุคคลที่สังคม พึงปรารถนา และสามารถเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อ การพัฒนาประเทศ เมื่อพิจารณาจากตัวแบบของระบบงาน ราชทัณฑ์ในปัจจุบันกำลังเดินไปตามแนวทางของระบบการ ราชทัณฑ์เชิงอบรมแก้ไข การปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่ ผู้ต้องขังและการส่งเสริมการให้ความรู้พื้นฐาน รวมทั้งการฝึก วิชาชีพแก่ผู้ต้องขังเรือนจำเน้นในเรื่องการพัฒนาอบรมแก้ไข ทั้งทางจิตใจ ทัศนคติ การศึกษา การฝึกอาชีพและพัฒนา คุณภาพชีวิต ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีทักษะความรู้ที่สามารถ นำไปใช้ในชีวิตรองหลังพ้นโทษโดยไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก (ศูนย์วิจัยและพัฒนา ระบบงานราชทัณฑ์, 2548 : 2)

จากสถิติของกองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ สํารวจ ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2549 พบว่า มีนักโทษเด็ดขาดจำนวนทั้งสิ้น ทั่วประเทศ จำนวน 121,320 คน พบว่า มีผู้กระทำความผิดซ้ำ

ทั้งหมด จำนวน 16,541 คน คิดเป็นร้อยละ 13.63 แยกเป็น ผู้ต้องขังชาย จำนวน 14,988 คน คิดเป็นร้อยละ 12.35 เป็น ผู้ต้องขังหญิงจำนวน 1,553 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 (ศูนย์วิจัย และพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์, 2549 : 11) ซึ่งเมื่อเปรียบ เทียบกับสถิติผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำในจังหวัด มหาสารคามจากผู้ต้องขังทั้งหมดจำนวน 554 คน กระทำ ความผิดซ้ำ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 12.45 ซึ่งเป็นสถิติที่ ใกล้เคียงกับผู้ต้องขังที่ติดคุกซ้ำทั่วประเทศ และมีแนวโน้มที่ จะกระทำความผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้น (ข้อมูลฝ่ายทัศนศึกษาปฏิบัติเรือนจำ จังหวัดมหาสารคาม กรณีผู้ต้องขังติดคุกซ้ำ 31 ธันวาคม 2550)

เรือนจำจังหวัดมหาสารคามเป็นหน่วยงานสังกัด กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่รับผิดชอบในการ ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังให้เป็นไปตามนโยบายของกรม ราชทัณฑ์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมแก้ไข เพื่อให้ พลเมืองกลับตนเป็นคนดี จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการศึกษา ถึงสาเหตุของการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในคดีต่างๆ ตลอดจนเป็นข้อมูลเชื่อถือได้ว่า เป็นกระเจกเงาที่ช่วย สะท้อนให้เห็นปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการทำงานของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแล แก้ไขปัญหาการ กระทำความผิดซ้ำต่อไป

ในการนี้ ผู้วิจัย สนใจการที่บุคคลๆ หนึ่งจะกระทำความ ผิดซ้ำตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป ซึ่งอาจจะถูกจับกุมหรือหลุดรอด จากการถูกจับกุมโดยไม่เกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์ที่จะได้รับ ด้วยความตั้งใจ มีเทคนิควิธีการ และคิดวางแผนการณ์ โดย ไตร่ตรองไว้ก่อนอย่างแยบยลนั้น น่าจะกล่าวได้ว่าบุคคล เหล่านั้นเป็นอาชญากรรมมืออาชีพโดยแท้จริง ดังนั้น หากจะ ลดจำนวนอาชญากรรมมืออาชีพลง จึงควรที่จะมีการศึกษาวิจัย ถึงวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ลักษณะการเลี้ยงดู ลักษณะ ของครอบครัว ลักษณะบุคลิกภาพ และอื่นๆ ว่าอะไรเป็นแรง ผลักดันที่ส่งผลให้เขาเหล่านั้นก่ออาชญากรรมซ้ำซากหรือ รุนแรงจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน ทั้งนี้เพื่อเป็น สิ่งชี้แนะให้กรมราชทัณฑ์ได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ใน ทางปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงการแก้ไขผู้ต้องขังกลุ่มนี้ได้อย่าง ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขเพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังที่เคยต้องโทษออกไปแล้วไม่ให้หวนกลับมาต้องโทษซ้ำอีก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคามที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง

ขอบเขตการวิจัย

1. **ประชากรที่ศึกษา** เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 554 คน และกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำทั้งหมด ในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 69 คน
2. **พื้นที่วิจัยครั้งนี้** เป็นพื้นที่ในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
3. **ระยะเวลาวิจัยครั้งนี้** ภายในระยะเวลาปี พ.ศ. 2551
4. **ตัวแปรที่ในการวิจัยครั้งนี้**

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ อายุ, เพศ, สถานภาพสมรส, ระดับการศึกษา, จำนวนครั้งในการกระทำผิด, ระยะเวลาที่ต้องโทษ, อาชีพก่อนต้องโทษ, ฐานะทางครอบครัว, บุคคลที่ดูแลก่อนต้องโทษ และลักษณะสภาพแวดล้อมในชุมชน

4.2 ตัวแปรตาม

4.2.1 สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิต คือ ด้านครอบครัว, ด้านการคบเพื่อน, ด้านสภาพแวดล้อมชุมชนที่อยู่อาศัย และด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน

4.2.2 การป้องกันแก้ไข

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ศึกษา เป็นผู้ต้องขังเพศชายและหญิง ที่ติดคุกซ้ำในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 69 ราย (ข้อมูลประจำเดือนพฤษภาคม 2550 ตามเอกสารท.103 แบบ 3 ก.)

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นชาย และหญิง ที่ติดคุกในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป โดยมีคุณสมบัติดังนี้

2.1 เป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะดี มีการรับรู้ สื่อสาร และตอบแบบสัมภาษณ์ได้

2.2 ยินยอมและสมัครใจให้ข้อมูล

3. กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คัดเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ได้แก่ การสัมภาษณ์เจาะลึก เลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลการวิจัย และสมัครใจให้ข้อมูล จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น โดยปรับปรุงจากศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2549 : 85) และดัดแปลงมาจากสำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ (2549 : 87) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนครั้งในการกระทำผิด ระยะเวลาที่ต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ฐานะทางครอบครัว บุคคลที่ดูแลก่อนต้องโทษ และสภาพแวดล้อมในชุมชน ลักษณะคำถามเป็นปลายเปิดและปลายปิด ให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 การกระทำความผิดซ้ำ ในด้านครอบครัว ด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ลักษณะคำถามเป็นปลายปิด ให้เลือกตอบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เรื่องการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ลักษณะคำถามเป็นปลายเปิด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ภูมิหลังชีวิตของผู้ที่กระทำความผิดซ้ำ เกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษาสถานภาพ อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ ประวัติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ชีวิตครอบครัวในวัยเด็ก ลักษณะการเลี้ยงดูของครอบครัว การถูกจับกุมดำเนินคดีของสมาชิกในครอบครัว การคบเพื่อนและลักษณะของกลุ่มเพื่อน สภาพความเป็นอยู่ ลักษณะของชุมชนที่อยู่อาศัย ชีวิต แนวทางในการดำเนินชีวิต ค่านิยมในการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการเสพยาเสพติด การเล่นพนัน และการเที่ยวสถานเริงรมย์ ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด รูปแบบและเทคนิควิธีการที่กระทำความผิด ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้กระทำความผิด และข้อเสนอแนะต่างๆ ในการไม่กระทำความผิดซ้ำ

ส่วนที่ 4 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคำถามการทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ลักษณะคำถามเป็นปลายเปิดและปลายปิด

2. การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ ตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถาม ปรับปรุง ดัดแปลงจากศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษาและกระบวนการยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2549 : 85) และสำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์ (2550 : 87)
2. กำหนดวัตถุประสงค์แบบสอบถาม
3. กำหนดข้อมูลที่ต้องการคือ สรรวจข้อมูลของการวิจัยว่าต้องการข้อมูลอะไรจะใช้คำถามอย่างไร มากน้อยเพียงใด จึงจะได้คำตอบที่ต้องการ
4. กำหนดรูปแบบที่จะใช้ในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งใช้แบบปลายเปิด โดยมีการกำหนดแนวคำถามจัดลำดับให้เป็นระเบียบเรียบร้อย กะทัดรัด ควรถามเท่าที่จำเป็น และคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นของผู้กรอกแบบสอบถาม
5. สร้างแบบสอบถาม ลงมือเขียนตามแนวที่วางไว้ตลอดจนรูปแบบที่วางไว้พร้อมชี้แจง ให้ชัดเจน เนื่องจาก

แนวสอบถามที่ใช้ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม คำชี้แจงต้องชัดเจน คือ ข้อมูลที่ได้เป็นความลับ ข้อมูลที่ได้มาไม่มีการเผยแพร่แต่อย่างใด

6. ตรวจสอบ การนำเอาแบบสอบถามที่ร่าง เสนอ คณะกรรมการที่ปรึกษาและปรับปรุงตามคำแนะนำ
7. นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน
8. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์
9. ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้กับผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามไปกรมราชทัณฑ์ เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม และ เรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตทำการวิจัยในเรือนจำ
2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยขออนุญาตเข้าเรือนจำเพื่อประสานงานการเก็บข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่แจกกับผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่าง 69 ราย โดยการสุ่มแบบเจาะจง เพื่อศึกษาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำ
5. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน โดยสัมภาษณ์ภูมิหลังชีวิตของผู้ที่กระทำความผิดซ้ำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเชื่อมโยงกันกับแนวคิดและจากทฤษฎีเกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์
3. นำคะแนนไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

3.1 ร้อยละ ใช้ในการเปรียบเทียบการกระจายของข้อมูล เพื่อนำเสนอข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา

3.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ในการหาค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดของประชากรจากข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.3 การเปรียบเทียบการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง

3.3.1 เพศ โดยใช้ t-test (Independent sample)

3.3.2 อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนครั้งที่กระทำความผิด ระยะเวลาการต้องโทษ อาชีพ ก่อนต้องโทษ ฐานะทางครอบครัว บุคคลที่ดูแลก่อนต้องโทษ สภาพแวดล้อมในชุมชนที่อยู่อาศัยโดยใช้ F-test คือ One Way ANOVA

3.3.3 ถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี Scheffe

4. นำเสนอวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการอุปนัย คือการตีความข้อมูลตามความหมายในทัศนะของผู้ถูกศึกษา

2. ทำข้อสรุปฉบับร่าง ซึ่งเป็นการนำความคิดที่ผู้ศึกษาประมวลได้จากการกระทำดัชนีข้อมูลแล้วเชื่อมโยงดัชนีเหล่านั้นเข้าด้วยกัน ด้วยการพรรณนาความหรือแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะของดัชนีหรือข้อมูลที่ศึกษา การทำข้อสรุปฉบับร่างเป็นการลดขนาดของข้อมูลและช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออก

3. การสร้างข้อสรุปและการพิสูจน์ข้อสรุป ทำให้มองเห็นแบบแผนที่เกิดจากข้อมูลที่รวบรวมได้ การนำข้อสรุปย่อยมาเชื่อมโยงกันเพื่อเป็นบทสรุปนำไปสู่การตอบปัญหาการวิจัย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ย่อยๆ เข้าด้วยกันด้วยความประณีต

4. วิธีการสร้างบทสรุป คือ รวบรวมบทสรุปย่อยเข้าไปด้วยกันโดยการทำให้เป็นบัญชีทางยาวและโยงเข้าเป็นกลุ่มและโยงเป็นขั้นตอนขึ้นตามลำดับเป็นข้อ สรุปใหญ่

จัดกลุ่มข้อมูล หาความคล้ายคลึงของข้อมูลการแตกตัวแปรหรือข้อมูลให้ละเอียดลงไป การประมวลข้อมูลเข้าด้วยกัน การทำข้อมูลเป็นองค์ประกอบต่างๆ การเรียง ลำดับข้อมูลโดยใช้หลักเหตุผลเชื่อมโยง

5. พิสูจน์บทสรุป เป็นการโยงข้อสรุปนามธรรมกลับไปสู่รูปธรรมในเหตุการณ์ใหม่อีกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าข้อสรุปนั้นทำได้เหมาะสมแล้วพยายามเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลเพื่อดูการหลงลืมประเด็นใดหรือไม่ หากอธิบายอื่นที่มีน้ำหนักใกล้เคียงกัน อาจลองสมมติว่าการสรุปที่สรุปไว้ยังไม่ดีพอ ลองใช้คำอธิบายแบบอื่นอธิบายปรากฏการณ์นั้นดูว่าใครมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่ากัน จากนั้นก็พยายามยืนยันและป้องกันข้อสรุปของตนสามารถลบล้างข้อสรุปเหล่านั้นได้หรือไม่ ถ้าลบล้างได้จะได้ยืนยันความมั่นใจมากขึ้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 69 คน ส่วนใหญ่เป็นมีอายุระหว่าง 26-35 ปี ร้อยละ 53.60 เป็นเพศชาย ร้อยละ 86.96 มีสถานภาพสมรส เป็นโสด ร้อยละ 50.70 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 30.4 มีกระทำความผิดส่วนใหญ่ จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 56.50 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาต้องโทษ 1-5 ปี ร้อยละ 60.90 รองลงมา ต้องโทษ 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 34.70 การประกอบอาชีพก่อนต้องโทษ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 71.00 มีฐานะทางครอบครัว ปานกลาง ร้อยละ 72.50 รองลงมา ฐานะยากจน ร้อยละ 26.10 ก่อนต้องโทษ อาศัยอยู่กับบิดา มารดา ร้อยละ 56.5 รองลงมา อาศัยอยู่กับ คนเดียว ร้อยละ 21.70 มีสภาพแวดล้อมเป็นหมู่บ้านชนบท ร้อยละ 47.80

2. สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำของผู้ต้องขังทำความผิดซ้ำ

สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำของผู้ต้องขังที่ติดคุกซ้ำ โดยรวม สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำที่ผู้ต้องขังทำความผิดติดคุกซ้ำ 3 อันดับแรก คือ เศรษฐกิจของครัวเรือนมีรายได้ต่ำ รายได้ไม่แน่นอนจากการรับจ้าง

ทั่วไป สภาพทางกายภาพของครอบครัวส่วนใหญ่เป็นโสดอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และสิ่งแวดล้อมชุมชนที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มการพึ่งพาอาศัยตามรูปแบบดั้งเดิมของชาวชนบทในชุมชนปัจจุบันน้อยลงทั้งชุมชนในชนบทและในเมืองตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม พบว่า

ระดับการศึกษา (ดังตารางที่ 1) และจำนวนครั้งที่กระทำความผิดของผู้ต้องขัง (ดังตารางที่ 2) แตกต่างกัน มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ต้องขังที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาการต้องโทษอาชญากรรมก่อนต้องโทษ ฐานะทางครอบครัว บุคคลที่ดูแลก่อนต้องโทษ สภาพแวดล้อมในชุมชนแตกต่างกันมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผู้กระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อการกระทำผิดซ้ำ

แหล่งความแปรปรวน	SS	MS	df	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3.01	.435	6	2.61	.038*
ภายในกลุ่ม	11.94	.195	62		
ผลรวม	14.96		68		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผู้กระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับจำนวนครั้งในการกระทำความผิดแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	MS	df	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3.659	.732	5	4.077	.003*
ภายในกลุ่ม	11.307	.179	63		
ผลรวม	14.966		68		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดมหาสารคาม

4.1 การจัดโครงการ กิจกรรมอบรมเพื่อพัฒนาความจิตใจของผู้ต้องขัง

4.2 จัดให้มีการฝึกอาชีพภายในเรือนจำที่ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริงหลังพ้นโทษ มีโรงงานจ้างกระดาด แก้ว แก้วทน เนื่องจากสังคมภายนอกไม่มีโรงงานพวกนี้หรือมีน้อยมาก ผู้ต้องขังจึงไม่สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับอบรมไปใช้ได้

4.3 ต้องการให้มีโอกาสพบญาติพี่น้องเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

4.4 เปิดโอกาสให้มีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เท่าเทียมกันของผู้ต้องขังกระทำผิดครั้งแรก เช่น ชุมชน บำบัดการออกไปทำงานสาธารณะได้เหมือนผู้ต้อง ขังคดีธรรมดาและผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรก

4.5 มีการจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงนิสัย และความรู้ และเพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังคิดจะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

4.6 มีระบบติดตามดูแลและศึกษาปัญหาของนักโทษแต่ละคนและแก้ไขให้ตรงกับปัญหา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำ ผลการวิจัย พบว่า ด้านครอบครัว มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในระดับปานกลางด้านการคบเพื่อน มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในระดับน้อยด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่อยู่อาศัยมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในระดับน้อย และด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในทางวิจัยระดับปานกลาง ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนั้นเพราะว่าผู้ต้องขังมีปัจจัยที่สนับสนุนในการกระทำความผิดซ้ำส่วนใหญ่ด้านครอบครัว ความอบอุ่นจากครอบครัว ฐานะทางครอบครัวที่ยากจน จึงเป็นสาเหตุในการกระทำความผิด โดยปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยทางด้านสังคมเป็นแรงสนับสนุนให้เกิด

พฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อุษา คงลาย (2538) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง” พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนการกระทำความผิดของผู้ต้องขัง ได้แก่ ด้านครอบครัว และสอดคล้องกับการวิจัยของ ศักดิ์ชัย อมาตยกุล (2548) ได้ศึกษา “สาเหตุและความสัมพันธ์ของการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอาชีพ พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนการกระทำความผิดของผู้ต้องขัง ได้แก่ ด้านครอบครัวฐานะทางครอบครัว

2. การกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดมหาสารคามที่มีสถานภาพส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการศึกษา และจำนวนครั้งที่กระทำความผิดซ้ำแตกต่างกัน มีผลต่อการกระทำความผิด โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนั้น เพราะว่า ระดับการศึกษาที่มีผลต่อการประกอบอาชีพ การมีรายได้ ซึ่งพบว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับต่ำจะเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำมากและจำนวนครั้งในการกระทำความผิดซ้ำเป็นแรงสนับสนุนที่จะเกิดการกระทำความผิดซ้ำอีกซึ่งสาเหตุหลายประการ เช่น การประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษ สังคมไม่ยอมรับ ไม่มีงานทำ ไม่มีเงิน ทำให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อุษา คงลาย (2538) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง” พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนการกระทำความผิดของผู้ต้องขัง อันแรกได้แก่ ระดับการศึกษา และสอดคล้องกับการวิจัยของ สุวรรณใจคล่องแคล่ว (2546 : บทคัดย่อ) ซึ่งวิจัย เรื่อง สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษธนบุรี พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีการกระทำความผิดซ้ำ 2 ครั้ง เนื่องจากการกระทำความผิดครั้งแรกมีระยะเวลาไม่นาน เมื่อพ้นโทษแล้ว สังคมไม่ค่อยยอมรับ ทำให้ว่างงานจึงต้องกระทำความผิดซ้ำ

3. การแก้ไขการกระทำความผิดซ้ำในระดับของเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

ควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมอบรม เพื่อพัฒนาความจิตใจของผู้ต้องขัง จัดให้มีการฝึกอาชีพภายในเรือนจำ เช่น ช่างไม้ ช่างตัดผม ช่างเชื่อม เป็นต้น ที่ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขังและสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้

จริงหลังพ้นโทษ มีการจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงนิสัยและความรู้ และเพื่อให้ผู้ต้องขังคิดจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และมีระบบติดตามดูแลและศึกษาปัญหาของนักโทษแต่ละคนและแก้ไขให้ตรงจุด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อายุวัฒน์สินธพพันธ์ (2545) ได้กล่าวถึงแนวทางการแก้ปัญหาการกระทำผิดซ้ำว่าการที่จะลดปัญหาอาชญากรรมในทางหนึ่งก็คือ การแก้ไขมิให้ผู้กระทำความผิดและถูกนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม พบว่า สังคมภายนอกต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ในการแก้ไขผู้กระทำความผิดซ้ำ เมื่อพ้นโทษแล้ว สถานบันครอบครัวต้องให้ความอบอุ่น เพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังมีการกระทำความผิดซ้ำ และให้ผู้ต้องขังหาอาชีพหลังพ้นโทษ และไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ ศักดิ์ชัย อมาตยกุล (2548) ได้ศึกษา “สาเหตุและความสัมพันธ์ของการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอาชีพ” พบว่า สาเหตุในการกระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากปัญหาความยากจนปัญหาครอบครัว สภาพแวดล้อม การคบเพื่อนฝูง ไม่มีอาชีพถูกตราหน้าว่าเคยเป็นคนที่เคยถูกจำคุก และการฝึกอาชีพไม่มีประโยชน์ ไม่ตรงกับตลาดต้องการ รายได้น้อย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำของผู้ต้องขังติดคุกซ้ำ พบว่าสภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำที่ผู้ต้องขังทำผิดติดคุกซ้ำ 3 อันดับแรก คือ **เศรษฐกิจของครัวเรือน**มีรายได้ต่ำ รายได้ไม่แน่นอนจากการรับจ้างทั่วไป **สภาพทางกายภาพของครอบครัว**ส่วนใหญ่เป็นโสดอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และ**สิ่งแวดล้อมชุมชนที่อยู่อาศัย**มีแนวโน้มการพึ่งพาอาศัยตามรูปแบบดั้งเดิมของชาวชนบท ในชุมชนปัจจุบันน้อยลงทั้งชุมชนในชนบทและในเมืองตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษา และจำนวนครั้งที่กระทำความผิดแตกต่างกัน มีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ต้องขังที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาการต้องโทษอาชีวก่อนต้องโทษ ฐานะทางครอบครัว

บุคคลที่ดูแลก่อนต้องโทษ สภาพแวดล้อมในชุมชนแตกต่างกันมีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

3.1 การจัดโครงการ/กิจกรรมอบรมเพื่อพัฒนาความจิตใจของผู้ต้องขัง

3.2 จัดให้มีการฝึกอาชีพภายในเรือนจำที่ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริงหลังพ้นโทษ มีโรงงาน พับถุงกระดาษ ถักแห ถักอวน เนื่องจากสังคมภายนอกไม่มีโรงงานพวกนี้หรือมีน้อยมาก ผู้ต้องขังจึงไม่สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับการอบรมไปใช้ได้

3.3 ต้องการให้มีโอกาสพบญาติพี่น้องเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

3.4 เปิดโอกาสให้มีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เท่าเทียมกันของผู้ต้องขังกระทำความผิดครั้งแรก เช่น ชุมชน บำบัด การออกไปทำงานสาธารณะได้เหมือนผู้ต้องขังคดีธรรมดาและผู้ต้องขังที่กระทำความผิดครั้งแรก

3.5 มีการจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงนิสัยและความรู้และเพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังคิดจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

3.6 มีระบบติดตามดูแลและศึกษาปัญหาของนักโทษแต่ละคนและแก้ไขให้ตรงกับปัญหา

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยสภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำของผู้ต้องขัง ด้านครอบครัวและด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน มีความผลต่อการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ดังนั้น ควรมีการฝึกอาชีพให้มีความชำนาญ เมื่อพ้นโทษแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ และควรสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการเตือนไม่ให้ผู้ต้องขังกระทำความผิดซ้ำโดยครอบครัวควรให้ความรักความอบอุ่น เมื่อพ้นโทษและสามารถใช้ชีวิตเหมือนคนปกติได้

2. สถานภาพด้านการศึกษามีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำ ดังนั้น ควรให้ผู้ต้องขังได้เรียนหนังสือในระดับสูงขึ้น

ในระหว่างอยู่ในเรือนจำหรือพ้นโทษแล้ว เพราะการศึกษาส่งผลต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพของผู้ต้องขัง

3. จำนวนครั้งในการกระทำความผิดมีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำซึ่งอาจจะเนื่องผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษแล้วไม่สามารถประกอบอาชีพอะไร เพราะสังคมไม่ยอมรับ จึงเป็นสาเหตุให้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีกครั้งผู้ที่เกี่ยวกับทุกฝ่ายควรร่วมมือกันและให้ความสำคัญ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ นายเกษม วังษ์เวช ผู้บัญชาการเรือนจำ นายสมพร จันอุต นักวิชาการ 6 ว. นายวุฒิชัย พรณะ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ 5 และนายโสมจิต วิเศษโมรา ที่ปรึกษากฎหมายสำนักงานยุติธรรมจังหวัดมหาสารคามที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำที่ดีในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม และนักโทษเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนีย์ อมาตกุล. (2548). **ทัศนะต่อการฝึกวิชาชีพและสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกวิชาชีพ** ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภชัยวิทย์และพัฒนาด้านอาชญวิทยา. (2548). **เบื้องหลังชีวิตของอาชญากรมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ; บริษัทพิชการพิมพ์ จำกัด.
- _____. (2549). **เบื้องหลังชีวิตของอาชญากรมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ; บริษัทพิชการพิมพ์ จำกัด.
- สุวรรณ ใจคลองแคล้ว. (2546). **สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี**. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักวิจัยและพัฒนาบรรณารักษศาสตร์. (2548). **เบื้องหลังชีวิตของอาชญากรมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ : บริษัทพิชการพิมพ์ จำกัด.

อุษา คงคล้าย. (2538). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำ
ความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและ
คุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

อายุตม์ สินธพพันธ์. (2545). **ตัวแบบเรือนจำที่เหมาะสมใน
การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์
ปร.ด.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.